

Fővárosi Ítéltábla
34.Gf.40.742/2018/13/I.szám

A Fővárosi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda által képviselt **felperesnek** - dr. Kriveczy György ügyvéd által képviselt **alperes** ellen **szerződés érvénytelenségének megállapítása** iránt a Budapest Környéki Törvényszék előtt folyamatba tett perében Budapesten, 2018.november 22.napján 7.G.40.319/2016/28. szám alatt hozott ítélet ellen a felperes részéről 31.sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

r é s z - k ö z b e n s ő í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és megállapítja, hogy a felperes és a L. Zrt. között 2009. augusztus 31-én létrejött HIT2048309 számú kölcsönszerződés érvénytelen. Az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása érdekében az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

A felmondás jogellenességének megállapítása iránti keresetet elutasítja.

Mellőzi az alperes 25.085 (huszonötezer-nyolcvanöt) forint eljárási illeték fizetésére kötelezését, egyúttal a felperes által az államnak fizetendő kereseti illeték összegét 60.200 (hatvanezer-kettőszáz) forintra felemeli.

Köteles a felperes az államnak az NAV felhívására 56.300 (ötvenhatezer-háromszáz) forint fellebbezési illetéket és az alperesnek 15 napon belül 70.000 (hetvenezer) forint másodfokú perköltséget megfizetni.

Ezt meghaladóan a felek fellebbezési eljárásban felmerült perköltségét személyenként 40.000 (negyvenezer) forintban állapítja meg.

A rész-közbenső ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A felperes és az alperes jogelődje 2009. augusztus 31. napján a HIT2048309 számú szabadfelhasználású kölcsönszerződést kötöttek, amely alapján az alperes jogelődje a felperes számára 4.000.000,- forint pénzkölcsönt nyújtott évi 7,88%-os induló ügyleti kamattal, 9,48% THM mellett.

A szerződés 5. pontja szerint a kölcsön mértékadó devizaneme euró. Rögzítették, hogy a kölcsöntartozást az alperes 120 részletben, 49.196,-Ft összegű törlesztőrészletekkel teljesíti. Az utolsó törlesztőrészlet esedékességét 2019. augusztus 15. napjában, az összes törlesztőrészlet összegét 5.903.520,-Ft-ban határozták meg.

A szerződés 10. alapján a kölcsön részletes feltételeit a szerződés elválaszthatatlan részét képező HITI/2009.08.03 számú Üzletszabályzat (ÜSZ) szabályozza.

A szerződés 12. pontjában a felperes kijelentette, hogy az ÜSZ-t átvette és az abban, valamint az egyedi kölcsönszerződésben foglaltakat megismerte, megértette, és azokat a szerződés aláírásával magára nézve kötelezőnek ismerte el.

Az ÜSZ I.22. pontja szerint rendkívüli árfolyameseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25%-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest, vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank, mint jegybank által fogantatosított rendkívüli intézkedés (pl. intervenció sáv eltolása, egyéb pénzügyi szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamát a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja.

Az ÜSZ árfolyamváltozás címet viselő I. 23. pontja szerint:

- a) Árfolyamváltozás I.: A mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:
$$\text{Árfolyamváltozás I.} = \text{fizetési kötelezettség} \times ((\text{fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam} / \text{mértékadó árfolyam}) - 1).$$
- b) Árfolyamváltozás II.: A Kölcsönszerződés futamidő lejárt előtti megszűnésekor fizetendő - ki nem terhelt kamatkülönbözet, amelynek mértéke a szerződés megszűnésének eseteit szabályozó rendelkezésekben külön kerül meghatározásra.

Az ÜSZ VII.5. pontja úgy rendelkezett, hogy ha a kölcsönszerződésben megjelölt mértékadó devizanem nem magyar forint, a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, mely esetben a kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat.

Az ÜSZ X. 1. pontja a hitelezőt a kölcsönbevevő szerződésszegése esetén megillető azonnali hatályú felmondási jog gyakorlását szabályozza.

A szerződő felek a szerződés teljesítésének biztosítékaként 2009. augusztus 31. napján jelzálogszerződés is kötöttek, amellyel jelzálogjogot alapítottak a felperes kizárólagos tulajdonát képező Cs... hrsz. alatt nyilvántartott ingatlanra.

A kölcsönszerződés alapján a felperes egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatát, valamint a jelzálogszerződést közjegyzői okiratba foglalták.

A kölcsönszerződés aláírását megelőzően 2009. augusztus 3. napján a felperes kockázatfeltárási nyilatkozatot írt alá, amely egyebek mellett a következőket tartalmazza:

„Mi a kamatkockázat? A jelenlegi magyar finanszírozási piacon a változó kamatozású konstrukciók terjedtek el, ami a hitelfelvevő szempontjából kamatkockázattal jár. Ez adott esetben azt jelenti, hogyha az adott deviza irányadó kamata emelkedik, akkor emiatt nő a hitel kamata is. Ennek magyarázata az, hogy a finanszírozónak is fizetni kell azért a devizáért, amit aztán hitelként tovább ad, ezt a többletköltségét tovább hárítja ügyfeleire. Havi fix konstrukcióban kötött szerződés esetén a kamatváltozás nem a hátralévő díjak havi összegének módosulásával, hanem a szerződés futamidejének változtatásával történik. A futamidő változtatása következtében a díjakban fizetett tőke és kamat aránya módosul. A futamidő módosulásáról a lejárat dátuma mező tájékoztatja az adóst. A tájékoztatás tartalmazta azt is, hogy minél hosszabb futamidejű szerződés megkötésére kerül sor, illetve a még hátralévő futamidő hosszabb a kamatváltozás bekövetkeztéig, annál nagyobb mértékű lesz a hátralévő futamidő módosulása a kamatváltozás következtében.”

Arra a kérdésre, hogy mi az árfolyamkockázat, a tájékoztató a következő választ adta: „Mivel az adós a devizaalapú hitelt forintban törleszti, számolni kell az árfolyamkockázattal is. Árfolyamkülönbözet keletkezik, ha változik az adott deviza forinthez viszonyított árfolyama a szerződéskötéskor érvényes mértékadó árfolyammal szemben, azaz az árfolyamkülönbözettel a mértékadó árfolyam és az esedékesség napján jegyzett deviza-forint árfolyam eltérése esetén kell számolni. Az egyedi szerződésen az adós aláírásával igazolja, hogy ennek a finanszírozásnak a kockázatairól világos tájékoztatást kapott a kockázati összetevőket ismeri, és ennek ismeretében is fel kívánja venni.”

Az alperes a kölcsönszerződést 2013. április 26. napján kelt és 2013. május 3. napján postára adott levelével azonnali hatállyal felmondta. Az azonnali hatályú felmondás 2013. július 9. napján közokiratba foglalták.

A szerződés felmondására az ÜSZ X.1. a) és b) pontjaira történő utalással került sor.

A felperes módosított keresetében annak a megállapítását kérte, hogy érvénytelen a szerződéshez csatolt kockázatfeltáró nyilatkozat, valamint az ÜSZ VII.5. pontja a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv. (rHpt.) 203. § (6) és (7) bekezdése, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (rPtk.) 209. § (1) és (4) bekezdése alapján. Elszámolása szerint az alperes felé fennálló tartozása az érvénytelen rendelkezések elhagyásával, árfolyamkülönbözet nélkül 1.899.105,-Ft.

Kérte annak a megállapítását is, hogy az alperes felmondása érvénytelen, illetve hatálytalan.

Álláspontja szerint a szerződés nem deviza, hanem forint alapú, mert az ÜSZ VII.5. pontján kívül egyéb rendelkezése nem utal arra, hogy devizaalapú lenne. Arra is hivatkozott, hogy az ÜSZ VII.5. pont csak kockázattelepítés, a kockázatfeltáró nyilatkozat pedig kizárólag az árfolyamrészre hívja fel a figyelmet, ezért nem tekinthető valós kockázatfeltárásnak. A tartalma nem felel meg a Kúria 2/2014. PJE első pontjában és az Európai Bíróság (EuB) C-51/2017 számú döntésében foglaltaknak.

Azt is vitatta, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatot kellő időben megkapta, és így annak figyelmes áttekintésére és átgondolására elegendő idő állt a rendelkezésre.

Előadta, hogy az alperes felmondásából nem állapítható meg, mely szerződési feltétel megszegése miatt került arra sor, és mekkora a lejárt tartozása, mert a közokiratba foglalt felmondás nem a tartozás összegét rögzíti, hanem a felperes követelését. A felmondás így nem váltott ki joghatást, így az vele szemben hatálytalan. Annak a figyelembevételét is kérte, hogy a 2014. évi XL. tv. (DH2 tv) alapján elkészített elszámolás szerint az alperes által tisztességtelenül felszámított összeg 287.986,- Ft, amely meghaladta a felmondáskor lejárt tartozása összegét. Erre tekintettel is kérte a felmondás érvénytelenségének, másodlagosan hatálytalanságának a megállapítását.

Az alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Megítélése szerint az egyedi kölcsönszerződés egyértelműen utal arra, hogy az devizaalapú, és a forintban feltüntetett havi törlesztőrészlet összege változhat a futamidő alatt. Arra is hivatkozott, hogy az ÜSZ I.22., 23., 24., 25. pontjait együttesen értelmezve egyértelmű kellett, hogy legyen a felperes számára, hogy az árfolyamváltozásából eredő kockázat fennáll, és a kedvezőtlen irányú változás kockázata őt terheli.

Előadta, hogy ha a felperes kellő figyelmességgel és körültekintéssel átolvasta volna az egyedi szerződést és az ÜSZ-t, akkor fel kellett volna ismernie, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnövekedhetnek.

Álláspontja szerint a felmondásra jogszerűen került sor, mert a felperes nem teljesítette a szerződésből eredő kötelezettségét.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy a felek között 2009. augusztus 31. napján létrejött HIT2048309 számú egyedi kölcsönszerződés alperes részéről történő 2013. április 23. napján kelt magánokiratba, illetve a 2013. július 9. napján kelt közokiratba foglalt azonnali hatályú felmondása jogellenes.

Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

Kötelezte a feleket, hogy fizessenek meg az államnak személyenként 25.085,-Ft illetéket. Megállapította, hogy ezt meghaladóan mindegyik fél viseli a saját költségét.

Az ítélet indokolásában az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatból és az ÜSZ VII.5. pontjának szövegéből az átlagosan figyelmes és tájékozott fogyasztó számára is egyértelmű, hogy a szerződés megkötése esetén árfolyamkockázattal is számolni kell, és ez a kockázat kizárólag őt terheli. A kockázatfeltáró nyilatkozatban ugyanis az alperes jogelődje meghatározta az árfolyamkockázat definícióját, tájékoztatta a felperest arról, hogy a deviza árfolyamának jövőbeni változása kiszámíthatatlan és rögzítette, hogy az árfolyam változása esetén a kölcsön havi törlesztőrészletének összege, havi fix konstrukcióban megkötött szerződés esetén pedig a szerződés futamideje módosulhat. Megítélése szerint a nyilatkozatból egyértelműen és világosan kitűnik, hogy a deviza árfolyamának jövőbeni változása nem számítható ki, az árfolyamváltozás iránya és mértéke előre nem állapítható meg, annak felső határa nincs, és ennek hatására a törlesztőrészlet összege megemelkedhet, illetőleg a futamidő megnövekedhet. A nyilatkozatból az is levezethető, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós, az a hitel futamideje alatt bekövetkezhet.

Megjegyezte, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatot a felperes a kölcsönszerződés megkötését megelőzően írta alá, ezért az abban foglaltakat a szerződés megkötése előtt megismerhette, megfontolás tárgyává tehetette.

Idézte a 6/2013. PJE határozat indoklását, mely szerint a kölcsönvevőtől elvárható, hogy a szerződést alaposan áttanulmányozza, és szükség esetén az általa nem érhető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen. Ennek elmulasztása az rPtk. 4. § (4) bekezdése alapján a terhére esik.

Arra is utalt, hogy a felperes nem hivatkozott arra, hogy a szerződés megkötésekor a kockázatfeltáró nyilatkozatban, illetve a kölcsönszerződésben foglaltakkal ellentétes tartalmú tájékoztatást kapott.

Mindezek alapján úgy ítélte meg, hogy a felperes számára egyértelműen felismerhető volt az árfolyamkockázat valós tartalma, annak korlátlan volta, ezért az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó kikötések érvénytelenségének a megállapítására irányuló keresete nem megalapozott.

A felmondás jogellenességének megállapítására irányuló kereset kapcsán rögzítette, hogy a felmondás tartalma arra utal, hogy arra a felperes súlyos szerződésszegése miatt került sor. Az azonban nem állapítható meg a felmondásból, hogy a szerződésszegés miben nyilvánult meg. A felmondás ugyan utal az ÜSZ 1. a) és 1. b) pontjára, amiből arra lehet következtetni, hogy a szerződés felmondásának oka a felperes késedelembe esése, de a becsatolt iratokból nem állapítható meg, hogy a felperes mikor esett késedelembe, mekkora törlesztőrészlet megfizetését mulasztotta el, és az alperes biztosított-e póthatáridőt a számára.

Minderre figyelemmel megállapította, hogy a kölcsönszerződés felmondása sérti az ÜSZ rendelkezéseit és az rPtk. 525. § (1) bekezdésének e) pontját, ezért jogellenes.

Az ítélet ellen mindkét fél fellebbezést terjesztett elő.

A felperes a fellebbezésében elsődlegesen az ítélet részbeni megváltoztatását és a keresetének egészében történő helytadást, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését kérte.

Fenntartotta azt az álláspontját, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat kizárólag az árfolyamrésre hívja fel a figyelmet, és csak arról ad tájékoztatást, hogy a szerződés megkötése és a kölcsön folyósítása közti időben változhat az árfolyam. Tévesnek ítélte az elsőfokú bíróság azon megállapítását is, hogy az ÜSZ VII.5. pontja megfelelő tájékoztatásnak minősül.

Sérrelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a 2/2014 PJE alapján nem jelölte meg, mely feltétel, illetve a kockázatfeltáró nyilatkozat mely bekezdése rögzíti azt, hogy korlátlanul emelkedhet a törlesztőrészlet összege.

Arra is hivatkozott, hogy az ÜSZ-ben rögzítettek nem a felek egyező akaratán alapulnak, azok az alperes egyoldalú nyilatkozatai, és nem keletkeztetnek jogosultságot az árfolyamkülönbözet igénylésére.

Felhívta a figyelmet arra, hogy a bíróságnak kötelessége a 2/2014 PJE-t alkalmazni.

Idézte az EuB 51/17 számú ítéletének indokolását és az abban foglaltak figyelembevételét is kérte a tájékoztatás időben való megtörténtének és tartalmának megítélésékor.

Az alperes elsődleges fellebbezési kérelme az ítélet részbeni megváltoztatására és a kereset teljes elutasítására, másodlagos kérelme az ítélet hatályon kívül helyezésére irányult.

Állította, hogy a felmondásban tételesen rögzítette, hogy a felperes milyen jogcímen és milyen összeggel tartozik. A szerződés felmondására súlyos szerződésszegés miatt, az üzletszabályzat X. 1. a) és 1. b) pontjaira utalással került sor. E pontok fizetési késedelem esetén lehetőséget adnak az azonnali hatályú felmondásra.

Arra is hivatkozott, hogy a felmondást megelőzően fizetési felszólításokat küldött a felperesnek, és folyamatosan tájékoztatta, mekkora a hátraléka.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme a felperes keresetét elutasító ítéleti rendelkezés helybenhagyására irányult. A felperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet alperes által támadott rendelkezésének a helybenhagyását indítványozta.

A felperes és az alperes fellebbezése (utóbbi az abban foglaltaktól eltérő okból) alapos.

Az elsőfokú bíróság az eljárása során nem követett el olyan eljárási jogszabálysértést, amely az ítélet hatályon kívül helyezését indokolná. Ezért az ítélet az elsőfokú ítéletet érdemben vizsgálta felül. Megállapította, hogy a kereset jogalapja tekintetében az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást lefolytatta, de a tényállást csak részben állapította meg helyesen és jogi következtetései is csak részben helytállóak.

Az ítélet az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy a kölcsönszerződés devizaalapú. Ez az egyedi kölcsönszerződés 5. pontja alapján egyértelmű.

Az rPtk. 205. §-ának (3) bekezdése alapján a felek a szerződés megkötésénél együttműködni kötelesek, és tájékoztatniuk kell egymást a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről. Fogyasztónak nyújtandó deviza alapú hitel esetén ezt az általános együttműködési és tájékoztatási kötelezettséget az rHpt. a 203. § (6) és (7) bekezdéseiben egyediesítette, amikor a fogyasztóval szerződő pénzügyi intézmény számára kötelezővé tette, hogy a kölcsön deviza alapúságával kapcsolatos kockázatokra a fogyasztó figyelmét ún. kockázatfeltáró nyilatkozattal felhívja.

Az alperes jogelődje készített kockázatfeltáró nyilatkozatot, és a felperes annak aláírásával elismerte annak elolvasását.

Az alperes azt állította, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat és a szerződés egyéb, általa megjelölt rendelkezései megfelelő tájékoztatást nyújtottak az árfolyamkockázatról.

A Kúria a 2/2014 PJE határozatában kifejtette, hogy a kölcsönszerződés árfolyamkockázat viselésére vonatkozó rendelkezése a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége - figyelemmel az rPtk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra - csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető.

Az EuB a C-227/18 számú ügyben hozott végzésében kifejtette, hogy az 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (Irányelv) 4. cikkének (2) bekezdését és 5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezésekben előírt világos és érthető megfogalmazás követelményének akkor felel meg a devizaalapú kölcsönszerződés, ha a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is.

Az EuB több határozatában hangsúlyozta azt is, hogy az Irányelv 5. cikkében is rögzített követelmény nem korlátozható kizárólag a feltételek alaki és nyelvtani szempontból érthető jellegére, mert az Irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van többek között az információs szintje tekintetében, ezért a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának, és következésképpen az átláthatóságnak az ugyanebben az irányelvben előírt e követelményét kiterjesztő módon kell érteni (2017. szeptember 20-i Andriuc és társai ítélet, C-186/16, EU:C:2017:703, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

A fentiek alapján a kockázatfeltáró nyilatkozat, az egyedi szerződés és az annak elválaszthatatlan részét képező ÜSZ rendelkezései, valamint a szerződéskötéskor a pénzügyi intézmény által a fogyasztónak adott tájékoztatás alapján a bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy az ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára felismerhető volt-e az, hogy

- a futamidő alatt végig a svájci frank forinthez viszonyított mindenkori árfolyamának figyelembevételével számított törlesztőrészletet kell fizetnie,
- az árfolyamváltozás a felek által nem befolyásolható körülmények függvénye, melyek előre nem kiszámíthatóan bármikor - a hitel futamideje alatt is - reálisan bekövetkezhetnek,

- ez a forinthitelekhez képest rá nézve fokozott kockázattal jár, amennyiben ennek következtében a fizetési kötelezettségei bármilyen mértékben, korlátlanul - akár többszörösére is - megemelkedhetnek és
- az árfolyamváltozás kockázatát a forinthitelekénél kedvezőbb kamatmérték ellenében vállalja. (Kúria 6/2013. számú és 2/2014. PJE számú határozata, EuB C-26/13. számú határozata)

A felperes által aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat az árfolyamkockázatról mindössze annyi tájékoztatást ad, hogy a deviza alapú hitelt forintban kell törleszteni és számolnia kell az árfolyamkockázattal is, ami akkor keletkezik, ha változik az adott deviza forinthez viszonyított árfolyama a szerződéskötéskor érvényes mértékadó árfolyammal szemben. A nyilatkozat azt is tartalmazza, hogy ennek a finanszírozásnak a kockázatairól a felperes világos tájékoztatást kapott, a kockázati összetevőket ismeri, és ennek ismeretében is fel kívánja venni a kölcsönt.

A fenti tájékoztatásból a felperes számra annak mindenképpen ki kellett tűnnie, hogy a szerződésben rejlik valamiféle, az árfolyam változásával összefüggő kockázat, de a tájékoztatás alapján nem kellett arra a következtetésre jutnia, hogy a jelentős árfolyamváltozás lehetősége valós, az a hitel futamideje alatt be is következhet, valamint, hogy az árfolyamváltozás hatására a törlesztőrészlet összege korlátozás nélkül megemelkedhet, és ennek a kockázata kizárólag őt terheli.

Az egyedi kölcsönszerződés 5. pontjából, továbbá az ÜSZ alperes által hivatkozott I.22-25. és VII.5. pontjaiból sem tűnnek ki a fentiek.

Az szerződés 5. pontja csak azt rögzíti, hogy a mértékadó devizanem EUR.

Az ÜSZ I. 22. pontja a rendkívüli árfolyamesemény fogalmát adja meg, az I. 23. a) pont „Árfolyamváltozás I.” alcíme kamatkülönbözetként határozza meg az árfolyamváltozást, továbbá egy képletet tartalmaz, a VII.5. pontja pedig csak a kockázatvállalás tényére utal.

Az I. 24. és I. 25. pontok semmilyen módon nem utalnak árfolyamváltozásra, azok a rendelkezésre tartási időszakot és a hitelminősítési díjat szabályozzák.

Nem mellőzhető annak az értékelése sem, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat kamatkockázatra vonatkozó tájékoztatása részletesen, jól érthetően rögzíti a kamatváltozásból eredő fizetési kötelezettség változást, de az árfolyam változása esetére nem tartalmaz ugyanilyen tartalmú és részletezettségű tájékoztatást.

A fentiek alapján a kockázatfeltáró nyilatkozat és az ÜSZ idézett rendelkezései nem felelnek meg a világos és érthető megfogalmazás követelményeinek.

Az alperesnek a tájékoztatást szóban is lehetősége volt teljesíteni, de a perben nem bizonyította, hogy a szerződéskötést megelőzően az írásban adottnál széleskörűbb, érthetőbb, átláthatóbb szóbeli tájékoztatással látta el a felperest. A kölcsön intézése során eljáró személyek ugyanis nem emlékeztek a felperesre, és csak a kölcsönnyújtás idején általános gyakorlatukról tudtak nyilatkozni.

Az ítéletábra rámutat arra, hogy az elsőfokú bíróság által hivatkozott együttműködési kötelezettség csak akkor terheli a fogyasztót, ha a szerződéses rendelkezések megfelelnek a fenti alapvető követelményeknek. Alappal csak ekkor várható el a fogyasztótól, hogy egyes, számára nem egyértelmű rendelkezésekről tájékozódjon. A Kúria ún. devizahiteles érvénytelenségi perek jogalkalmazási gyakorlatát vizsgáló Konzultációs Testülete (Konzultációs Testület) is kifejtette 2019. április 10-én kelt állásfoglalásában, hogy a fogyasztótól ugyan elvárható, hogy a szerződést

aláírás előtt alaposan áttanulmányozza, és ha annak valamely rendelkezése nem érthető a számára, azzal kapcsolatban tájékoztatást kérjen, ugyanakkor nem értékelhető a fogyasztó terhére, ha ezt azért nem tette meg, mert a szöveg bonyolultsága folytán nem ismerhette fel az egyes rendelkezések összefüggéseit, jelentőségüket, vagyis azt a körülményt, hogy további tájékoztatásra lenne szüksége.

Ezért nem róható a felperes terhére, hogy nem kért az alperes jogelődjétől bővebb tájékoztatást.

Mindezek alapján az ítéletábra megállapította, hogy a felperes és az alperes jogelődje között létrejött szerződés a kockázatfeltáró nyilatkozatot, az egyedi szerződést és az ÜSZ rendelkezéseit együttesen értékelve sem tesz eleget az árfolyamkockázat telepítése és viselése tekintetében a világosság és érthetőség követelményének, hiszen - bár utalást tartalmaz az árfolyam változásának a lehetőségére, de - nem tartalmaz egyértelmű és átlátható tájékoztatást az árfolyamváltozás felperes kötelezettségeire vonatkozó hatásáról.

Erre tekintettel a szerződés árfolyamkockázat viselésére vonatkozó rendelkezése tisztességtelen.

Ez a szerződés teljes érvénytelenségét eredményezi, tekintettel arra, hogy az árfolyamkockázat a kölcsönszerződésnek a főszolgáltatással szemben teljesítendő felperesi ellenszolgáltatás mértékét alapvetően befolyásoló eleme.

A felperes a másodfokú tárgyaláson a kikötés tisztességtelenségének megállapítása esetére a teljes szerződés érvénytelenségének a megállapítását kérte, ezért nem volt eljárásjogi akadálya annak, hogy az ítéletábra megállapítsa a szerződés érvénytelenségét.

A keresettel érvényesített jog fennállása (érvénytelenség) elkülöníthető volt a követelés összegétől, ezért az ítéletábra a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. (rPp.) 213. §-ának (3) bekezdése alapján közbenső ítélettel megállapította a szerződés érvénytelenségét és mellőzte a felperes elsőfokú perköltség fizetésére kötelezését, míg az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása érdekében (összegszerűség) új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította az elsőfokú bíróságot.

A Konzultációs Testület 2019. június 20. napján elfogadott állásfoglalása szerint a szerződés érvényessé nyilvánításának nincs akadálya, ha a szerződés érvénytelenségének kizárólag az az oka, hogy az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezés tisztességtelen, mert az érvénytelenség oka kiküszöbölhető azáltal, hogy a fogyasztót menetesíti a bíróság a tisztességtelen kikötésből fakadó árfolyamkockázat viselése alól.

Ezért az elsőfokú bíróságnak a szerződést érvényessé kell nyilvánítania és az érvénytelenség jogkövetkezményei levonásánál gondoskodnia kell az eredetileg egyenértékű szolgáltatások értékegyensúlyának fennmaradásáról. (1/2010. (VI.28.) Pk. vélemény)

Az érvényessé nyilvánítás módozataira - nem kötelező - javaslatokat tartalmaz a Konzultációs Testület fenti állásfoglalása.

Mivel a szerződés érvénytelen, annak jogszerű felmondására nem kerülhetett sor, ezért a felperes felmondás jogellenességének megállapítása iránti keresete (az alperes által megjelöltektől eltérő okból) alaptalan.

A szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti követelés összecszerűségére a per folytatódik, a felmondás jogellenességének megállapítása iránti keresetet azonban teljes körűen elbírált a bíróság, ezért az ítélet tábla e keresetről az rPp. 213.§ (2) bekezdése alapján részítélettel döntött.

A fentiekre tekintettel az ítélet tábla az rPp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét a rendelkező részben foglaltak szerint megváltoztatta.

A részítélettel elbírált kereset vonatkozásában a felperes pervesztes lett, ezért az e keresetre eső első és másodfokú perköltség viselésére köteles az rPp. 78. § (1) bekezdése alapján. Emiatt köteles viselni az 1.003.395,-Ft pertárgy érték után az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. tv. (Itv.) 42. § (1) bekezdésének a) pontja szerinti (helyesen) 60.200,-Ft eljárási illetéket, míg az alperes e kereset kapcsán nem köteles eljárási illeték viselésére.

A fellebbezési illeték összege az Itv. 46. § (1) bekezdése alapján 80.300,-Ft. Az alperes a fellebbezésén lerótt 24.000,-Ft fellebbezési illetéket. Az eredményes fellebbezés alapján ezt a felperes az alperes számára, míg a fennmaradó 56.300,-Ft az államnak köteles megfizetni.

Ezen felül a felperes köteles az alperesnek megfizetni a részítélettel érintett eredményes fellebbezés kapcsán a 32/2003 (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése szerint, az elvégzett ügyvédi tevékenységgel arányos 46.000,-Ft összegű ügyvédi munkadíjat.

A felek ezt meghaladó másodfokú perköltségét az ítélet tábla a 4/2009. (XII. 14.) PK vélemény II/3. pontja és az rPp. 252. § (4) bekezdése alapján csak megállapította, ugyancsak a 32/2003 (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése alapján, az elvégzett ügyvédi tevékenységgel arányosan személyenként 40.000,- Ft-ban.

Budapest, 2019.június 24.

Dr.Havasiné dr.Orbán Mária sk.
a tanács elnöke

Dr.Molnár Andrea sk.
előadó bíró

Dr.Vass Mária sk.
bíró